

УДК 378.124.8:005.95-057.4(043.2)

Радченко М.І.,
Національний авіаційний університет, Київ

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

«Ми змінили своє оточення так
радикально,
що тепер повинні змінювати себе,
щоб жити в цьому новому оточенні»
Норберт Вінер

Головною метою підготовки фахівця у сучасних умовах інформаційного суспільства стає не тільки здобуття ним кваліфікації у вибраній вузькоспеціальній сфері, а набуття та розвиток певних компетентностей, які мають забезпечити йому можливість адаптуватися в умовах динамічного розвитку сучасного суспільства.

Під компетентністю будемо розуміти спеціальним шляхом структуровані набори знань, умінь та навичок, які набуваються людиною в процесі навчання. Однією з базових компетентностей особистості є інноваційна компетентність, під якою будемо розуміти *систему мотивів, знань, умінь і навичок, особистісних якостей особистості, що забезпечує ефективність використання нових технологій у навчальній та будь-яких інших діяльностей та містить такі компоненти, як інформативний (поінформованість про інноваційні технології, належне володіння їх змістом і методикою), діяльнісний (висока культура використання інновацій у навчальній та інших діяльностях), особистісно-інноваційний (особиста переконаність у необхідності їх застосування)*. В умовах зростання соціальної значущості професії соціального працівника особливої актуальності набуває проблема формування інноваційної компетентності у майбутніх менеджерів соціальної сфери.

Інноваційна компетентність, будучи складовою частиною освітнього процесу, виконує ряд функцій: сприяє адаптації студентів до нового соціального і освітнього середовища, розкриттю професійних і загальнокультурних здібностей, отриманню майстерності і нових можливостей для самореалізації в сучасному глобальному світі.

Категорія «інноваційний» відображує сутність поняття «інновація». Аналіз численних наукових та навчально-методичних робіт дозволив нам надати таке визначення: інновація – цілеспрямоване нововведення у певній системі, що вдосконалює цю систему, призводить до її прогресивного розвитку. За такого

II Міжнародна науково-практична конференція ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

розуміння не все нове має інноваційний характер, а лише те, що надає бажаний ефект діяльності – покращує результат, зменшує витрати тощо. Відповідно слід тлумачити і сутність інноваційного мислення. В цьому контексті інноваційність розглядають не тільки як налаштованість на сприйняття, продукування і застосування нового, а насамперед як відкритість фахівця до діалогічної взаємодії з майбутнім споживачем соціальних послуг, відкритість культурі й суспільству, яка виявляється у прагненні особистості змінити дійсність, дослідити проблеми та обрати оптимальні способи їх розв'язання; відкритість свого «Я», власного внутрішнього світу, тобто організація такого соціально-психологічного середовища, яке сприяло б формуванню і розвитку образу «Я».

Сьогодення все наполегливіше вимагає пошуку таких форм та методів навчання, впровадження яких сприяло б активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів, підвищувало ефективність набуття учнями нових знань, розвивало творчу активність, а також навички колективно злагоджених дій. Впровадження інноваційних навчальних технологій в навчально-виховний процес, на нашу думку, сприятиме формування інноваційної компетентності студентів.

Розглянемо такі інноваційні навчальні технології, як інтерактивні технології, творчі завдання та метод проектів, які активно використовуються в навчальному процесі викладачами кафедри соціальних технологій НН ГМІ НАУ.

Зміст інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної взаємодії всіх учнів. *Мета* використання інтерактивних методик полягає в тому, щоб створити «зону психологічного комфорту», запобігти зниженню рівня уваги протягом заняття; уникнути зниження рівня зацікавленості навчальним матеріалом; подолати дискомфорт через недосконале володіння інструментарієм інтерактивного навчання [4].

На заняттях з дисципліни «Інноваційні методи та технології в соціальній роботі» застосовуються такі методи та прийоми: діяльність у парах, малих групах; використання інтерактивних прийомів «Коло ідей», «Акваріум», «Асоціація», «Мікрофон», «Навчаючи – навчаюсь», «Мозковий штурм», «Незавершені речення», «Ажурна пилка»; дискусійне навчання (дискусія, диспут, дебати), а також інші нестандартні форми роботи (рольова гра «Прийняття інновацій», вернісаж ідей, колаж тощо).

Метод проектів передбачає рішення певної проблеми, взятої з реального життя. *Мета* творчих проектів: сприяти формуванню інтелектуальних, спеціальних і загальнокультурних знань, умінь студентів; розвитку ініціативності, навичок співробітництва та логічного мислення; навчити бачити проблеми і приймати рішення; вчити вмінням отримувати і використовувати

II Міжнародна науково-практична конференція ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

інформацію; розвивати навички самостійного планування, самоосвіти, комунікабельності [5].

Основною вимогою технології є конкурентний, «відчутний» результат діяльності: доповіді та репортажі з різної тематики, випуск альманаху (газети), колективне створення проєктів інноваційного соціального центру та інноваційних навчальних закладів.

Як свідчать результати проведеного нами дослідження за методикою А. В. Лазукіна – Н. Ф. Каліна [1], а також результати аналізу продуктів діяльності студентів (проєкти інноваційних навчальних закладів та соціальних центрів), включення в навчальний процес дисципліни «Інноваційні методи та технології у соціальній роботі», а також використання інноваційних навчальних технологій сприятиме формуванню трьох складових інноваційної компетентності студентів, а саме: інформаційного, мотиваційно-особистісного та діяльнісного компонентів.

Отже, дослідження змісту інноваційної діяльності дозволило нам виділити наступні компетенції в складі інноваційної компетентності студентів: здатність до творчості та імпровізації, оригінальність; сприйнятливості до інформації про нововведення, самоактуалізація і наявність потреб до інтелектуальної праці; установка на постійне навчання та активне ставлення до світу; готовність до оновлення своїх знань; комунікабельність, інтелектуальна лабільність і цілеспрямованість.

Наявність даних компетенції в великій мірі залежить від психологічних якостей людини, її виховання і здібностей. Але при грамотно організованому процесі навчання, зокрема, із застосуванням компетентнісного підходу в професійній освіті та використанні інноваційних навчальних технологій, можливий розвиток даних компетенцій в значній мірі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вісник Національного авіаційного університету. Серія: педагогіка. Психологія: зб. наук. Пр. – К.: національний авіаційний університет, 2016. Вип. 2(9). – С.123 – 127 с.
2. Лазарев В. С. Педагогическая инноватика: объект, предмет и основные понятия / В. С. Лазарев, Б. П. Мартыросян // Педагогика. – 2004. – N 4 – С. 22-27.
3. Лазарев В. С. Введение в педагогическую инноватику / В. С. Лазарев, Б. П. Мартыросян. – М.: РАО, 2004. – 114 с.
4. Пометун О. І. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. І. Пометун. – Київ, 2002. – 213 с.

**II Міжнародна науково-практична конференція
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ**

5. Пометун О.І. Формування громадянської компетентності: погляд з позиції сучасної педагогічної науки / О. І. Пометун // Вісник програм шкільних обмінів. – 2005. – № 23. – С. 18-21.

6. Хуторской А. В. Метапредметный подход в обучении: научно-метод. пособ. – М. : Эйдос; Изд-во Института образования человека, 2012. – 212 с.

7. Buhm A., Meares D. Global Student Mobility 2025: Analysis of Future Labour Market Trends and the Demand for International Higher Education. – Australia: IDP, 2003.

УДК 378. 613(043.2)

Рева О.М.,

Національної академії внутрішніх справ, Київ

**ОСОБЛИВОСТІ РІВНІВ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ
В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА**

На тлі соціально-економічних негараздів та в умовах тривалого військового конфлікту можна говорити про те, що Україна знаходиться на межі соціальної катастрофи. За цих умов важливою виявляється задача збереження наявного людського ресурсу, зокрема – здоров'я населення України. Тому особливої уваги потребує вивчення основних груп стресогенних факторів та висвітлення особливостей рівнів здоров'я людини в умовах кризового суспільства.

Соціальні катастрофи – результат суспільно-політичної діяльності групи осіб (політичних діячів, партій, співтовариств і ін.) або державної влади, що зумовили зниження соціально-політичної стабільності в суспільстві або економічного благополуччя населення, а в крайніх випадках – привели до масової загибелі людей. До категорії соціальних катастроф в першу чергу слід відносити війни і військові локальні конфлікти, що супроводжуються веденням активних бойових дій, а також терористичні акти та втягнення до тоталітарних неокультів. Соціальні катастрофи найбільш трагічні по своїх масштабах і кількості жертв. У роки Великої Вітчизняної війни загинуло близько 26 млн громадян Росії, майже 20 млн німців, близько 3 млн італійців (Никифоров Г.С., 2003).

Соціальні катастрофи – ця нестійка поведінка соціальних систем, що доводить перехідні процеси в них до крайності. Це: революції, війни, економічні і інші кризи, бунти, теракти. Усі ці ситуації характеризуються крайньою поведінкою особин, що виходить за рамки звичайної поведінки соціального індивідуума або групи індивідуумів. В даному випадку слово катастрофа